



ECOURI UCRAINE

Revistă literar-culturală și educativ-informativă
a Uniunii Ucrainenilor din România

41 | OCTOMBRIE
2022

Hryhorii Skovoroda nu a văzut niciodată marea. Motivul mării, atât de răspândit în creația lui, este pur livresc. În literatura universală, acesta este un „topos”, adică o imagine larg utilizată și, luând în considerare interesul lui Skovoroda pentru literaturile antice română și greacă, cercetătorii creației lui sunt înclinați s-o analizeze tocmai în acest context, întrucât în literatura română, cu precădere la Cicero și la Ovidiu, acesta se întâlnește des. În realitate, Skovoroda, folosind acest motiv, se inspira, înainte de toate, din Sfânta Scriptură. Despre respectivul fapt mărturisește existența acestui motiv drept unul biblic în cea mai timpurie creație a lui din „Livada cântecelor divine”, și anume în cântecele 14 și 29.

În primul dintre ele, autorul face referire la Vechiul Testament, în cel de-al doilea, la Noul. Corelația între aceste două opere ale lui Skovoroda poartă caracterul prefigurării și al identificării. Adică, teologii, atât cei ortodocși, cât și cei catolici, în cea mai mare parte, consideră că personajele din Vechiul Testament prefigurează, cu alte cuvinte, așa cum se exprima Skovoroda, sunt prototipuri ale Evangheliei. Skovoroda, aidoma criticii literare din zilele noastre, în special, a lui Northrop Frye, autorul cărții „Biblia și literatura”, le consideră identice în plan simbolic. Dacă Skovoroda scria că Moise se identifică cu Hristos, înseamnă că el și-a manifestat modernitatea gândirii sale mitologic-poetice.

Imaginea centrală a cântecului al 14-lea este imaginea prorocului Iona, a celui pe care marinarii l-au aruncat în Marea Mediterană, considerând că din cauza păcatelor lui corabia lor se scufunda. Dumnezeu a poruncit ca un pește uriaș să-l înghită pe Iona, iar el a stat în interiorul lui trei zile și trei nopți. În tot acest timp, Iona se ruga. Rugăciunile lui coincid cu rugăciunile Psalmilor, și anume 120 (versetul 1), 42 (versetul 8) și 103 (versetul 4). La porunca lui Dumnezeu, marele pește l-a scuipat pe Iona pe uscat. Atunci, Dumnezeu a reiterat acel îndemn, pe care, mai înainte, Iona refuzase să-l ducă la îndeplinire, mai exact, îi poruncise să meargă în Ninive și să le prezică ninivitenilor că peste 40 de zile orașul va fi nimicit, drept pedeapsă divină.

De data aceasta, Iona a îndeplinit porunca lui Dumnezeu, a mers în Ninive și a străbătut orașul, răspândind precizarea. Sub influența acestei predici, locuitorii orașului s-au

300 DE ANI DE LA NAȘTERE
Hryhorii Savvici Skovoroda (1722-1794)

Magdalena LASZLO-KUŢIUK

VIAȚA, PRECUM O MARE ÎNVLBURATĂ*



Albert Pinkham Ryder, *Iona*, cca anii 1890

pocăit și au crezut în unicul Dumnezeu, iar Dumnezeu, iertându-i, a renunțat la intenția Sa inițială.

În cântecul al 14-lea, Skovoroda se adresează Israelului. Dar această adresare are caracter pur retoric. Israelul nu mai exista de mult în vremurile lui Skovoroda. Iată, pentru el, acesta este simbolul efemerității fericirii și al bunăstării, simbolul faptului că sceptrul și coroana sunt lucruri iluzorii, la fel ca gloria lumească. Lumea, trupul reprezintă un iad nesătul care înghite totul.

(Continuare la pag. 2)

Traducere din limba ucraineană
de **Mihaela HERBIL**

* Articol preluat din revista „Naș holos” („Glasul nostru”), nr.148/2006.



„Fiara războiului” și „Pasărea” – două lucrări ale Mariei Prymacenko, expuse în SUA

Pentru prima dată, în Statele Unite ale Americii, au fost expuse două lucrări ale Mariei Prymacenko, pictoriță ucraineană din secolul al XX-lea, care au ca temă războiul. Expoziția a fost numită „Fiara războiului, Pasărea speranței” (Beast of War, Bird of Hope), după operele acesteia: «Звір війни» și «Пташка». Totodată, au fost expuse lucrări ale 11 artiști ucraineni contemporani, create deja în timpul agresiunii Federației Ruse în Ucraina, care reprezintă viziunea artiștilor asupra războiului. Expoziția a fost organizată de către Aspen Institute (SUA) și Aspen Institute Kyiv.

Cine este MARIA PRYMACENKO, autoarea celor două opere?

Maria Oksentiivna Prymacenko, născută la 12 ianuarie 1909, în Bolotnia, Ucraina, a fost o mare pictoriță ucraineană, în genul „artei naive”. Laureata Premiului Național al Ucrainei „Taras Șevcenko” și artist emerit al Republicii

Sovietice Socialiste Ucrainene, Maria Prymacenko a creat peste 800 de picturi, 650 dintre acestea fiind păstrate la Muzeul Național de Artă din Ucraina.

S-a născut și a trăit în satul Bolotnia, regiunea Kiev, într-o familie de oameni simpli, dar cu simț artistic: mama, Paraska Vasylivna, maestră în broderie, i-a insuflat fiicei iubirea pentru artă, pentru estetic (pictorița își broda singură, manual, cămășile), iar tatăl, Oksentii Hryhorovyci, tâmplar, făcea garduri pentru curți sub formă de imagini sferice stilizate. Era imposibil ca micuța Maria Prymacenko să nu iubească, la rândul său, arta.

În copilărie, a suferit de poliomielită, fapt care a maturizat-o înainte de vreme, devenind mult mai atentă la tot ce o înconjoară, acutizându-i auzul și văzul. Fire sensibilă, privind viața precum un basm etern, Maria se inspira din natură. Prima ei manifestare artistică datează din copilărie, când, după cum mărturisește chiar ea, într-o zi, în timp ce

păștea găștele, jucându-se cu pământ, descoperă un soi de lut, pe care-l aduce acasă și cu care începe să deseneze pereții casei. Vecinii, văzând minunățiile realizate de fetiță, o roagă să le înfrumusețeze și lor casele. Cea mai mare sursă din spatele creațiilor sale artistice este cântecul de leagăn pe care i-l cânta mama.

În anul 1936, Maria Prymacenko a fost invitată să lucreze și să învețe în atelierele experimentale din cadrul Muzeului de artă ucraineană din Kiev. La prima expoziție de artă populară de la Moscova, Leningrad și Varșovia, picturile artistei au ridicat sala în picioare, fiind distinsă cu diplomă de gradul I. De atunci, operele sale au fost expuse cu același succes în galeriile de la Paris, Varșovia, Montreal și Praga.

(Continuare la pag. 2)

Mara RUS

„Fiara războiului” și „Pasărea” – două lucrări ale Mariei Prymacenko, expuse în SUA

(Continuare de la pag. 1)



Maria Prymacenko. Pasărea

Stilul care o reprezintă cel mai bine pe Maria Prymacenko sintetizează experiența mai multor generații, trăgându-și seva din arta străveche slavă: reprezentări în două părți ale animalelor, cu o limită definită între cap și corp, imagini păgâne ale creaturilor fantastice și ale păsărilor, reflectate în mitologia slavă. Artista reușește să transforme simbolurile tradiționale ale artei populare, umplându-le de noi sensuri. Dacă la mijlocul anilor 1960, în cadrul expozițiilor, artista își prezintă, cu precădere, compoziții florale și cu păsări, după 7 ani, creează o serie de scene domestice. Perioada de glorie a Mariei – începutul anilor 1970: «Весілля» („Nunta”), «Катерина співає пісню» („Kateryna cântă un cântec”), «Роман і Оксана» („Roman și Oksana”), «Галія на весілля запрошує» („Halea invită la nuntă”), «Сватання» („Pețitul”), «Після весілля хрещеного батька та матку хрещену везуть до магазину» („După nuntă, pe nașul și pe nașa îi duc la magazin”).

Una dintre sursele de inspirație ale pictoriței l-a reprezentat și războiul. Din nefericire, cel de-Al Doilea Război Mondial i l-a răpit Mariei Prymacenko pe omul iubit și l-a lăsat orfan de tată pe copilul său. În primele săptămâni de război, armata rusă a distrus un muzeu în care erau păstrate lucrările sale, marcând și prima distrugere a moștenirii culturale ucrainene. Vestea distrugerii muzeului și a lucrărilor a ajuns dincolo de hotare, astfel că numele Mariei Prymacenko a apărut în multe articole. Cu acest prilej, operele sale au fost introduse în expoziția proiectului principat de la Veneția. Tragedia războiului, în mod miraculos, a dat un imbold vieții sale ca artist. Artista ura din răspuneri războiul: tabloul „Pasărea” reprezintă o imagine străveche a speranței.

Zilele pe care le trăim sunt reflectate în cele două tablouri ale pictoriței, expuse în SUA.

În compozițiile fantastice ale Mariei Prymacenko, esențială este fantezia populară care întruchipează categoriile etice, filosofia vieții. Cea mai importantă temă a creației sale plastice

este tema universală a luptei dintre bine și rău. Păsările și animalele bune sunt pictate în culori senine, strălucitoare, pe când cele rele – în culori întunecate, închise, asemenea reprezentări fiind apropiate de poezia și arta populară. Binele și răul se află în interdependență, la fel ca lumea vegetală și cea animală. Dar binele învinge întotdeauna. Va învinge și de data aceasta!

Referințe webografice:

- https://uk.wikipedia.org/wiki/Примаченко_Марія_Оксентіївна
- <https://gwaramedia.com/roboti-marii-primachenko-vpershe-eksponuyutsya-u-ssha/>
- <https://www.aspeninstitute.org/of-interest/beat-of-war-bird-of-hope-a-note-from-curator-alisa-lozhkina/>



Maria Prymacenko. Fiara războiului



Maria Prymacenko. Nunta

VIAȚA, PRECUM O MARE ÎNVOLBURATĂ

(Continuare de la pag. 1)

Ele sunt asemănătoare aceluia pește mare care l-a înghițit pe Iona și căruia, conform tradiției, Skovoroda îi spune balenă, deși, mai degrabă, acesta putea fi un rechin, deoarece nu există balene în mările de sud și, în afară de asta, ele au gâtul destul de îngust pentru a putea înghiți un om. Interpretarea imaginii balenei la Skovoroda reprezintă patima, un păcat de moarte, arghirofilia, ambiția și opulența, adică plăcerile trupesti. Skovoroda compară balena cu hidra. Hidra este luată din cercul mitologiei grecești, întrucât Skovoroda a combinat două legende despre faptele de vitejie ale lui Hercule: prima este despre uciderea hidrei din Lerna, balaurul cu nouă capete, care trăia într-o peșteră lângă o mlaștină, iar cea de-a doua despre cum Hercule a omorât un monstru trimis de Poseidon împotriva Troiei, sfârșindu-i gâtul și rupându-l din interior în bucăți trei zile. La legenda biblică, Skovoroda asemuiește și legenda greacă, cunoscută din Odissea lui Homer despre sirene. În interpretarea lui Skovoroda, sirenele sunt niște monștri cu față frumoasă și voce minunată care, cântând, îi adorm pe marinari, forțându-i, în acest fel, să uite „și de port, și de patrie”. Sub influența cântecului ademenitor al sirenelor, omul nu mai ajunge la malul mântuirii, care este credința. Contopirea mitologiei evreiești și a celei grecești, la Skovoroda, este completă, căci poetul îi cere sufletului său să fie, în același timp, și ca Iona, și ca Hercule. Remarcăm faptul că și exegeții coterporani ai Bibliei nu exclud posibilitatea influenței mitologiei grecești asupra Cărții despre Iona. Deși Iona este un personaj cunoscut în cărțile istorice ale Bibliei, însăși istoria despre marele pește, fără îndoială, este rodul fanteziei. Pe lângă aceasta, Cartea despre Iona este de dată destul de târzie, din vremurile când conflictele cu Asiria erau la ordinea zilei; aventurile lui Iona sunt amintite în Cartea lui Tobit, scrisă în perioada când poporul lui Israel se afla deja în robia asiriană. De fapt, și ura evidentă a lui Iona față de niniviteni sugerează starea evreilor care au ajuns în robia asiriană.

În schimb, legendele din Vechiul Testament nu au influențat cântecul al 29-lea, care nu mai are caracter istoriosofic, ci pur subiectiv. Valurile mării nu mai amenință imperiul, ci pe autorul însuși. Dacă cântecul al 15-lea datează din anii '50, fiind redactat din nou abia în anul 1782, cântecul al 29-lea a fost scris mult mai târziu, în 1785. Imboldul pentru scrierea lui l-au constituit capitolele 8 și 14 din Evanghelia după Matei. În primul, Iisus potolește furtuna pe mare, în cel de-al doilea – El merge pe apă și-l salvează pe apostolul Petru care era să se înece în mare. De fapt, aceasta nu este o mare, fiind denumită astfel în mod tradițional, în realitate, este lacul din Galileea sau Ghenizaret. Cântecul începe astfel: „Furtuna îmi zgâlțâie luntrea”. Autorul își pierde speranța și, căutând mântuire, el se adresează Fiului Mariei care, la fel ca în Evaghelie, doarme în barcă. Autorul îl roagă

să Se trezească. El îi spune deschis că îl chinuie dorințele trupesti, adică erotice. De data aceasta, identificarea este nu cu personajul din Vechiul Testament, ci cu apostolul evanghelic Petru, pe care l-a salvat Hristos, fapt relatat în capitolul 14 din Evanghelia după Matei. Ideea că această poezie este una erotică îi aparține cercetătoarei americane Natalia Pylypiuk. Citirea atentă a acestei opere ne determină să fim de acord cu ideea ei despre faptul că, aici, Skovoroda se identifică cu personajul Petru, căci deloc întâmplător, numele lui se află în cazul acuzativ. Leonid Ușakov, profesor la Universitatea din Harkiv și cercetător remarcabil al operei lui Skovoroda, neagă prezența unei asemenea identificări, având în vedere faptul că în alte opere lipsește o atare identificare. Nouă, dimpotrivă, ni se pare că lui Skovoroda îi plăcea acest gen de identificare. Nu întâmplător, în scrisori, el adesea se semnează drept Daniel Meinhardt. Iar pe acest Meinhardt, el nici măcar nu îl cunoștea personal. Acesta era un învățat din Lausanne, uitat astăzi, pe care ucenicul lui Skovoroda, Myhailo Kovalynskyi, l-a cunoscut aproximativ în anul 1775, pe când se afla în străinătate, fiind impresionat de asemănarea cu învățătorul lui favorit. În ceea ce privește faptul că se plânge de chinul dorințelor trupesti, se regăsește peste tot în volumul lui Skovoroda, fie direct, fie în subtext, însă nu trebuie să ne mire, întrucât, pe când scria acest volum, autorul avea 30 de ani, refuzând categoric orice fel de contact cu femeile.

Numele de Iona, în limba ebraică, înseamnă „porumbel”. Această informație l-a impresionat în mod deosebit pe Skovoroda, iar, în tratatele sale, îl amintește adesea pe prorocul Iona ca pe un porumbel, întrucât el atribuie această simbolistică unui șir de personaje biblice, cu precădere lui Noe, deoarece, conform legendei, tocmai porumbelul a fost cel care i-a dat vestea pe arcă despre sfârșitul potopului. Este o bază în plus pentru îmbinarea motivului furtunii pe mare cu motivele legendei despre Noe. Asemenea identificări găsim în tratatele „Conversația publică dintre doi” și „Cercul”. Aici, de asemenea, există motivul tufișului de ricin (din Cartea despre Iona), pe care Dumnezeu l-a crescut ziua pentru a-i face umbră lui Iona, iar noaptea l-a uscat. În Biblie, acesta este un motiv simbolic. Tufișul de ricin trebuie să slujească drept dovadă că Dumnezeu îi iartă pe oameni, cruțându-le pe care le-a creat. În opinia lui Skovoroda, asemenea explicație era insuficientă, de aceea el consideră necesar a se interpreta acest tufiș în întreg contextul simbolic, pentru a demonstra relativitatea diverselor aprecieri. El scria: „Marea și balena, balena și Iona, Iona și tufișul. Marea, în viziunea balenei, este nimic, balena, în viziunea lui Iona – mărunț. Iona, în comparație cu tufișul care îi dă umbră – nimic, iar tufișul, în viziunea lui Dumnezeu – nimic.”. Acest loc din tratatul „Cercul” este o dovadă în plus a capacității lui Skovoroda de a gândi dialectic nu doar în ceea ce privește problemele extinse ale cosmogoniei, ci și în ceea ce privește elementele izolate ale naturii și ale istoriei care pot fi interpretate simbolic.

Deseori, stând deasupra mării însingurate, sub o stâncă suspendată, privind falanga valurilor și orizontul senin, mi se părea că m-am trezit într-o țară în care nu au existat sau nu mai există oameni. Trebuie să recunosc, un astfel de vis îmi plăcea foarte mult. Mizantropia nu mă caracterizează, dar uneori se întâmplă să vrei să fugi de oameni pentru o vreme, tocmai pentru a nu începe să-i urăști. Am auzit undeva spunându-se că natura însăși, peisajul fără oameni seamănă cu o ramă fără tablou; însă câteodată eu cred că acest tablou este perfect.

Privind de departe, chiar și orașul risipit în vale deasupra mării nu mi se părea un lucru făcut de mâini omenești, ci pur și simplu o parte din peisaj; seara, când se vedeau doar luminile orașului, iar clădirile se ascundeau în întuneric, îmi aminteam basmele despre un munte fermecat, plin de aur adevărat și pietre prețioase, care se deschidea printr-un descântec înaintea unui călător îndrăzneț. Într-adevăr, munții întunecați din jurul golfului deveneau parcă translucizi, ca și cum sute de ferestre străvezii se deschideau și prin ele se vedea strălucind aurul viu. În depărtare, pe culmile munților, ardeau focurile ciobanilor și adesea nu puteam spune dacă o stea se ridică de după munte sau arde un foc de strajă.

Marea fremăta, pietricelele mărunte huruiau trase de val, parcă lamentându-se că zănatica apă nu le dă pace. Pescărușii zburau în stoluri deasupra apei, scâncind la fel de jalnic, fie vremea bună sau rea, fie zi sau noapte. Impozantele grădini din Crimeea erau întotdeauna liniștite – e nevoie de o furtună puternică pentru a le face să foșnească precum dumbrăvile noastre. Pietrele și stâncile de deasupra malului păreau și mai încremenite în comparație cu marea veșnic vie, veșnic mișcătoare, care își schimba înfățișarea odată cu fiecare norișor, odată cu fiecare transformare a luminii cerului, dar care niciodată nu strica armonia tabloului.

Numai atunci când dinspre oraș se auzea sunetul strident al alăturilor fanfarei militare sau un fragment dintr-un cântec soldătesc din cazarmele din Livadia¹ și sirena unui vapor, când valul mândros arunca la țărm dopuri, coji, pantofi vechi și alte mizerii ale oamenilor, armonia se întrerupea brusc, visul despre o țară nelocuită dispărea.

Pretutindeni sunt oameni! spunea ofensat gândul, înspăimântat de întâlnirea cu murdăria, cu mizeria și cu nenorocirea omenească, dar eu îl linișteam cu aforisme vechi și noi, cu amintiri, cu tablouri cu oameni, dar totuși perfecte. Și gândul meu se potolea și a trebuit chiar să se supună, când eu, forțată de propria mea neputință, am venit să locuiesc chiar în acel oraș care mi se părea de departe un fragment dintr-un peisaj lipsit de oameni. Acolo deja existau oameni pretutindeni și în orice clipă. Chiar și când stăteam singură în cămăruța



Lesea UKRAINKA

Deasupra mării

(Nuvelă)

mea, le auzeam mișcările dincolo de perete sau deasupra tavanului ori sub locuința mea. Erau oameni, dar, odată cu ei, apăruseră și munca și gândurile, iar acele noi gânduri au înăbușit gândul vechi, ostil față de oameni. Ceea ce, de la distanță, părea o pată, o imperfecțiune, de aproape nu mai impresiona așa. Asta se întâmplă adesea. Când eram copil, mă impresionau foarte tare marile pânze în ulei la expoziții, pline de un realism nemilos, ca de exemplu, tablourile lui Repin; pentru a distruge o iluzie atât de puternică, mă apropiam mult de tablou și atunci încetam să îl mai văd. În fața mea erau doar pete de vopsea, iar prin ele străluceau fire grosiere din pânză și chiar părea ciudat că, de la distanță, ele mă înspăimântau.

Acum, când petele de vopsea s-au unit din nou într-o imagine îndepărtată, aș dori să pun pe hârtie acest tablou și să mă uit iar la el mai de aproape, deoarece el mi-a atras deja atenția și începe să mă stăpânească.

Odată, am intrat într-o vilă, în vizită la o domnișoară, mă invitase la ea pentru toată ziua, așa că mi-am adus de cusut și amândouă, eu și stăpâna casei, am lucrat în grădină, pe verandă. Nu-i cunoșteam rudele, abia îi știam numele – era o cunoștință pasageră de vară, din acelea care se stabilesc rapid și apoi dispar la fel de repede, fără niciun regret. Dacă cineva s-ar fi uitat la noi din depărtare, s-ar fi putut gândi că suntem cunoștințe apropiate sau chiar prietene. Stăteam la aceeași masă, coseam aceleași chestii, discutam neîntrerupt, iar interlocutoarea mea mă atinge adesea pe spate sau se apleca pentru a mă privi în ochi. Dar, dacă cel care ar fi dorit să asculte mai cu luare aminte discuția noastră s-ar fi apropiat de noi, ar fi auzit că acea discuție era mai degrabă un monolog, întrerupt de replici scurte, decât un dialog. Interlocutoarea mea vorbea repede, detaliat, cu o tonalitate de soprană, întrerupându-se în repetate rânduri fie fredonând, fie printr-un strigăt ciudat pe care ea îl numea „chiot țigănesc”.

Aceste „chiote” serveau mai mult pentru a-mi trezi atenția sau, mai bine zis, pentru a o atrage în discuție. În realitate, atenția mea nu dormea, doar aluneca în treacă peste grădină, peste munți și dacă nu ar fi fost tonalitatea de soprană a interlocutoarei mele, în mod sigur lucrul meu din acea zi nu ar fi fost terminat. Când îmi ridicam capul să găsesc ceva ce trebuia cusut, mi se întâmpla să mă uit în față la lunga cărăuie întunecată ce trecea printre două șiruri dense de chiparoși, trecea, trecea și se întrerupea brusc sau dispărea, iar în spațiul strâmt dintre chiparoși râdea marea cu un zâmbet proaspăt și strălucitor, care îmi provoca și mie un surâs larg...

(Va urma)
Traducere din limba ucraineană
de **Cristina SILAGHI (BUMBAR)**

¹ Livadia – reședință a țărilor în apropierea orașului Ialta din Crimeea (n.a.)

Ivan NECIUI-LEVYTKYI

CONCEPȚIA DESPRE LUME A POPORULUI UCRAINEAN. SCHIȚĂ DE MITOLOGIE UCRAINEANĂ

(Continuare din nr. 38)

În cântecele populare, zeița Primăvară apare sub chipul unei fete, descris în culori atât de vii și de bogate, în forme atât de clare, încât, în doar câteva versuri, imaginația populară a pictat un întreg tablou al primăverii. Iată cum este descrisă în cântecele de primăvară fata Primăvară. Trecea o apă printr-o luncă, iar lângă luncă era o cărare; pe acea cărare trecea o fată; ea s-a spălat cu apă, s-a șters cu o pânză roșie de mătase, a agățat pânza pe mare, a semănat mărgăritare pe câmp, a ridicat stâlpi de aur, iar pe stâlpi a ridicat poduri de argint pentru iubitul său. Fata cere: când va veni la ea iubitul ei, să fluture pe mare pânza, să înflorească mărgăritarele pe câmp, să strălucească stâlpii de aur, să zângăne podurile de argint.

Aici putem vedea un tablou complet al primăverii. Apa râurilor se revarsă în lunci; la răsărit sau la apus flutură norii, în lumina roșatică a razelor soarelui de primăvară; soarele strălucește pe cer ca un mărgăritar; pe cer strălucesc stâlpi de aur și poduri de argint – curcubeul, norii albi, coloane din razele de soare; în acel ceas de primăvară, tună și răsună pe norii de argint iubitul Primăverii – zeul Hromovyk. Oamenii cântă despre primăvară încă din momentul întoarcerii soarelui dinspre iarnă spre vară, la sărbătoarea Colindei. În colinde, oamenii cântă deja despre flori, despre rândunele, despre cuc, despre îngerii care, de Crăciun, au revărsat asupra râurilor duhul dumnezeiesc, livezile au înflorit și au crescut,

ZEII LUMINII



ZEIȚA PRIMĂVARĂ

a sosit în zbor rândunica, cucul a cântat în livadă până la răsăritul soarelui, căutând un loc unde să-și facă cuib; a vrut să-și facă cuibul în pădure, în aluniș, dar se temea de oameni; a vrut să-și facă cuibul deasupra unui râu, dar se temea că apa o să i-l înece; și-a făcut cuibul în livada unui gospodar, pentru a putea cânta dis-de-dimineată și pentru a-l trezi pe gospodar. În colinde, se spune că vacile au fătat tăurași cu bot bălai, iepelile au fătat mânji negri ca pana corbului cu copite albe și coama aurie, oilile au fătat berbecuți gemeni cu coarne răsucite, albinele au roit. În colindele de Paște sau în cântările pastorale din Belarus, primăvara este descrisă ca o frumoasă tânără însărcinată, care poartă în pântec trei fii: un păstor, un crescător de cai și un agricultor. Fiii se roagă la Dumnezeu să rodească secara, să pască pe săturate caii și să roiască albinele. Desigur, acea mitică tânără însărcinată a dat naștere, cândva, secarei, ierbii și a făcut roiurile să roiască; nu degeaba ea este comparată, în colindă, cu o salcie rămuroasă, copacul care se înmulțește cel mai ușor. În unele locuri din Ucraina, se celebrează sărbătoarea Primăverii; astfel, în Pinșcina, cea mai frumoasă fată este înfășurată cu ramuri de mesteacăn și arțar și este plimbată prin sat. Acea fată este numită *Tufă*, iar, în ținutul Poltavei, este numită *Plop*. Sărbătoarea Primăverii se celebra de Rusalii.

(Va urma)
Traducere din limba ucraineană
de **Cristina SILAGHI (BUMBAR)**

(Continuare din nr. 39-40)

La Bragadiru am ajuns pe la ora prânzului. Am vizitat biserica unde slujise Ștefan și am trecut în grabă pe la câțiva oameni care-i fuseseră apropiați și care au rămas dragi inimii lui, după care, pe un drum de câmp hurducat, mânați de foame și poftă de vânat, ne-am strecurat printre întinse lanuri de porumb ruginiu până la fosta cabană de vânătoare a lui Ceaușescu. Dinspre Dunăre bătea un vânt aspru. Aici, pe maidanul din fața clădirii, era o masă lungă – adică scânduri pe țăruiși înfipti în pământ –, încărcată cu bunătăți locale: brânză, roșii, ardei, cârnați, slănină, ceapă și usturoi, sticle cu țuică și bidoane cu vin. Lângă peretele clădirii, pentru a fi ferit de vântul puternic, un grătar mare era încărcat cu hălci de carne de mistreț și jumătăți de pui.

S-a mâncat și s-a băut până pe la unu noaptea. Gazdele ne-au spus, când le lăudam bucatele, că ar mai fi fost și altă friptură, dar iepurii după care a tras primarul au scăpat cu fuga. Precizarea a provocat hazul general.

Ștefan, cum era și firesc, se afla în atenția generală. George, șoferul nostru de ocazie, ședea lângă mine. La începutul mesei, precaut, el a băut doar un păhărel de țuică, dar la vin n-a mai avut aceeași precauție. Ștefan l-a observat:

– Ce faci, Țigane, ești nebun?! Mă, Cornele, de ce îl lași să bea? Știi că ăsta are permis de condure de doar două luni?

– De trei, părinte consilier...

– Și ce dacă de trei? Tot o să ne bagi în vreun șant, dacă mai bei!

– Mai bine într-un copac... – glumi prosteste careva.

Pe drumul de întoarcere, eu și Ștefan am făcut prostia să ne așezăm pe bancheta din spate și, în loc să-l ținem pe George de vorbă și să-l temperăm dacă ar fi avut chef de viteză prea mare, am adormit după doar câțiva kilometri dincolo de Bragadiru.

Am avut totuși noroc că nu s-a întâmplat nimic rău.

– Am ajuns, părinților... – ne-a trezit George.

Ne uităm mirați în jur: eram nu în București, ci pe o uliță de sat, înecată în verdeață și-n liniștea nopții.

– Unde ne-ai adus, Țigane? – se enervează Ștefan.

– Eu am ajuns acasă, la Glina, la socră-miu... Uite, părintele, cheile de la mașină, plecați mai departe... Vin io la mata mâine după ele.

– Ești nebun, Țigane?!

Dar George a intrat în curte grăbit și de acolo ne-a aruncat:

– Noapte bună. Vin mâine să iau cheile...

L-am înjurat amândoi, apoi Ștefan îmi zice:

– Conduci tu, Cornele?

– Nu. Conduci tu, că ai mai avut „Dacie”... – pretextez eu, dar Ștefan a înțeles că adevăratul motiv al refuzului era faptul că băusem.

Era aproape ora trei dimineața. Urcăm în mașină, Ștefan la volan.

– la uite, – se enervează Ștefan, – Țigan mincinos! A zis că a făcut plinul și suntem pe roșu!

Părăsim Glina și la intrarea în București oprim la o benzinărie:

– Îi pun Țiganului numai câțiva litri de benzină: să rămână în pana prostului și să-l învăț minte.

La acea oră, străzile erau pustii. Când ajungem la Obor, stopul era pe roșu și oprim. În fața noastră mai era o mașină, dar nu i-am dat atenție, pentru că discutăm nu știu ce. Când s-a schimbat culoarea semaforului în verde, Ștefan n-are de lucru și claxonează, îndemnând adică mașina din față să plece mai repede. Abia atunci am observat că era mașina poliției. Din ea au coborât doi agenți de circulație și ne-au făcut semn să tragem pe dreapta, după care i s-au adresat lui Ștefan:

– Actele, vă rog! Permisul și talonul mașinii.

Am coborât și noi și am izbucnit într-un hohot de râs nestăpânit, spre uimirea poliștilor.

– Mașina nu-i a noastră, – a spus Ștefan, continuând să râdă. – Dar n-am furat-o... E a unui prieten care a rămas la Glina, pentru că nu se simțea prea bine...

– Permisul! – continuă agentul.

– A, permisul? Păi, nu-l am... Mi l-a luat generalul Stupcanu (acesta era atunci șeful circulației pe țară). A zis să mi-l schimb, că e prea vechi și pătat... Dar eu i-am spus: și ce fac dacă mă oprește poliția și mi-l cere? Să-mi dea telefon, – a zis. Așa că vă dau numărul de telefon al generalului Stupcanu și sunați-l, dacă nu mă credeți...

– La 3 noaptea?! – se ofuscă celălalt agent.

– Ați băut ceva? – întrebă mai blând primul polițist, adulmecând spre noi.

– El a băut vin, – mă arată Ștefan pe mine. – Eu am băut o cană de must. Te pomenesti că o fi început să fermenteze...

– Ce lucrați dumneavoastră? – întreabă inspirat celălalt polițist, surprins probabil de nonșalanța discuției.

– Dânsul e părintele protopop Corneliu Irod, iar eu sunt părintele Ștefan Stanciu, consilierul Patriarhului, – și pentru a fi convingător, Ștefan îi arată legitimația.

– Păi, de ce nu ziceți așa?... Că și noi am bea niște vin de împărțășanie, nu?

– Sigur că da. Uite telefonul meu și veniți mâine sau când doriți la Patriarhie să vă dau un vin bun.

– O să vă căutăm. Iar acum să circulați cu atenție.

Dar cei doi polițiști nu l-au căutat pe Ștefan niciodată. În schimb, în acea noapte, în timp ce se îndrepta spre casă (eu am rămas la Obor, locuiesc la doar câțiva pași), Ștefan a fost urmărit de alt echipaj de la circulație din dreptul Palatului Cotroceni până spre Militari, dar nu l-au putut ajunge (să fi anunțat prin stație cei care ne opriseră la Obor?...)

Între cunoștințele lui Ștefan, era și un vecin, un machedon, adică un aromân, unul zis Papu (nu știu cum îl chema, de fapt), care-și deschisese între blocuri un fel de restaurant, o cârciumă, o improvizație, cum erau cele care apăruseră cu duimul după 1990. Papu ăsta avea clientelă, pentu că, în afară de vin, tărie și mai ales bere, la el se putea și mânca bine. Avea, între altele, o rețetă foarte bună de mici. Am fost de câteva ori la localul lui Papu, de obicei cu Ștefan, dar ultima dată, dacă-mi aduc bine aminte, au fost și colonelul Mitică Lungu, finul de cununie al lui Ștefan, actorul Ion Besoiu și ziaristul Noni Novac.



– Hai că azi v-am pregătit ceva bun! – ne-a întâmpinat Papu bine dispus.

– Ce anume? – toți am fost curioși să aflăm.

Papu se lăsa greu, dar la insistențele noastre a cedat:

– Iepure cu măslina! – a anunțat el mândru. – Acuși e gata. Până luați un whisky sau o palincă, vine și iepurele.

– Asta da surpriză! – s-a bucurat colonelul Lungu.

– Eu nu vreau iepure... – a zis Ștefan. – Mie pune-mi, Papule, la grătar vreo șase mici.

– Cum așa, nașule? Ce, nu-ți place vânatul?

– Ba da, dar azi am poftă de mici.

Refuzul lui Ștefan m-a mirat foarte tare, știindu-l și gurmând, și pofticios, dar m-am gândit că poate azi chiar i-o fi poftă de micii buni ai lui Papu. Curând Papu a adus o tavă mare cu deliciosul preparat și ne-a servit pe fiecare cu porții zdrene. Înseamnă că a avut mai mulți iepuri. Mâncarea a fost într-adevăr foarte gustoasă.

A doua zi, mă aflam la Ștefan la birou. El a rezolvat niște chestiuni curente, a primit câțiva preoți în audiență (toți cu reparații la biserică) și deodată, când am rămas numai noi doi, tresare și-și duce palma la frunte:

– Mă, Cornele! Bine că mi-am adus aminte: azi e ziua lui Teofil! Să-i dăm un telefon, să-l felicităm și să-l invităm undeva.

Teofil era un prieten minunat de-al nostru, ieromonah, fost stareț al Mănăstirii Cernica, acum consilier la Departamentul de relații externe al Patriarhiei, sector condus de P.S. Teofan, actualul Mitropolit al Moldovei și Bucovinei. Și cum ziceam, Teofil – o minunăție de om! Dar culmea, până să sune Ștefan, a telefonat Teofil.

– Sărut mâna, – zice Ștefan, – și la mulți ani! Și din partea lui Cornel. Da, e la mine și tocmai ne gândeam să venim să te sărbătorim. Cum? A, ești la masă? Ce vorbești? Grozav! Uite, venim acum.

Apoi către mine:

– Teofil e cu masa-ntinsă. Cică are fripturi, sarmale, piftie, băutură și ne așteaptă. Mamă, și mi-e o foame, de mor! Ție nu?

– Ba bine că nu.

– Am o sticlă de whisky în fișet și i-o ducem, luăm și flori. Îl trimit pe Horia, – zice și strigă spre camera de alături: – Cristian! Ioneasco!

Părintele Cristian era secretar tehnic, iar doamna Ionescu secretară; ea a apărut în ușă:

– Da, părinte consilier.

– Să vină Horia la mine, dar imediat, în clipa asta!

Șoferul a apărut într-adevăr repede:

– Săru-mâna, șefu.

– Fugi repede și ia un buchet frumos de flori. Uite banii.

– Și-l aduc aici?

– Nu, ne aștepti în față la Sf. Nicolae. Repede, ai înțeles?

Biserica Sf. Nicolae Vlădica era la câțiva zeci de metri de biroul lui Ștefan, iar lângă biserică, într-o curticică erau două case mici, proprietatea Patriarhiei. Aici, într-o chilioară, își avea Teofil locuința. Luăm sticla de whisky și ne grăbim la întâlnire. Horia ne aștepta în fața bisericii cu un buchet de trandafiri.

– Bine, Horia, – îl laudă Ștefan. – Ne ducem la părintele Teofil. Mă întorc la birou peste două-trei ore. Ioneasca să nu mă caute în timpul ăsta, că nu sunt, doar dacă mă cheamă Moșu. Sper să nu. (Moșu îl numeau unii cu simpatie pe Patriarhul Teoctist).

Eu și Ștefan plecăm în grabă, eu cu florile, Ștefan cu sticla de whisky, ocolim biserica Sf. Nicolae Vlădica, intrăm în curtea mică, urcăm câteva trepte și ne oprim în fața ușii lui Teofil. N-avea sonerie. Ștefan bate nerăbdător.

– Mamă, și mi-e o foame de mor! – ciocăne mai insistent. – Teofile, suntem noi, eu și Cornel, – Bate din nou. – Teofile, auzi mă? Suntem noi. Deschide, – bate mai tare. – Crede, probabil, că e altcineva, de aceea nu deschide. Teofile!

Din curte apare o doamnă în vârstă cu o sacoșă de piață. Trece pe lângă noi și întreabă:

– Îl căutați pe părintele Teofil? E plecat de ieri.

– Dar am vorbit adineaori la telefon.

– E plecat, – zice femeia și-și vede de drum.

Nu ne venea să credem. Am mai bătut de câteva ori, apoi am lăsat florile la ușă și am plecat dezamăgiți și foarte nedumeriți. Ajunși la birou, Ștefan îl sună pe Teofil acasă (telefoanele mobile erau încă foarte rare). Nu răspunde nimeni.

– Ceva nu e în regulă... – zice Ștefan.

Peste câteva clipe, telefonează Teofil. Ștefan înhață receptorul.

– Teofil? Ce faci? Am fost cu Cornel la tine, am bătut la ușă, de ce nu ne-ai deschis? Cum?! Nu se poate! Serios? Ha-ha-ha! – râde Ștefan cu poftă. – Stai să-i spun și lui Cornel. Hai că ne-ai făcut-o!

Pune receptorul în furcă și râde și mai tare:

– Teofil, nemernicul, nu e în București, e la Mănăstirea Sinaia. Acolo are bunătățile alea pe care mi le-a descris, de-mi lăsa gura apă. Ne-a făcut-o, ce mai! Ha-ha-ha, nemernicul! Hai să mergem undeva să mâncăm, că nu mai pot de foame!

– Acuma ar fi fost bun iepurele cu măsline de aseară, nu?

Ștefan se uită la mine cumva jenat. Tace o clipă, apoi zice încet:

– Aseară nu ți-am spus... Aceea nu era carne de iepure.

– Nu? Dar de ce?

– De căprioară... Alaltăieri, javra de câine a scăpat din lanț și a sărit direct la beregata Fetiței. A rănit-o rău, încât n-avea nicio scăpare, așa că mama Ioana a tăiat-o ca să nu se chinuie. Fetița se învățase cu mine, o hrăneam, în ultima vreme mă lăsa chiar s-o mângâi. Cum era să mănânc din carnea ei?...

(Continuare din nr. 29)

24.

Ea. Spuneți, și dumneavoastră sunteți pentru acest Internațional?

Eu. Da! Eu sunt pentru această idee. Dumneavoastră?

Ea. Eu?... Nu sunt împotrivă. Dar eu știu că doar ideile aceluia care va ieși cu ele la eșafod și va privi moartea în față vor învinge. Dar ăștia, ai dumneavoastră?

Eu (încet). Vor ieși!

Ea. Lepădăturile, gunoaiele astea? La o simplă lovitură, la cea mai mică înfrângere vor fugi care-ncotro, aruncând ideea pe drum, împreună cu cascheta lor soldățească jegoasă și călcând-o în picioare! E altceva să uciți oameni neînarmați, să ridici câte-un eșafod în fiecare casă – pentru asta ei n-au nevoie de antract.

Eu. Dar ei nu îngroapă oamenii de vii, ci pe cei muribunzi și morți

Ea. Cu toate acestea, iertați-mă, nu despre asta vreau să vorbim. Ah, nu despre asta! Nu, nu!... Nu despre politici, ci despre cu totul altceva. Despre ceva mare, uman, cald și simplu. Noi toți am privit spre lume prin lucarnă și am visat că lumea va fi așa de luminoasă și de caldă. Ca Ziua lui Dumnezeu, așa de simplă și de înțeleasă, ca un abecedar pentru copii. Plângeam deasupra trupușorului unei păsări înghețate, dar acum? Călcând printre cadavrele oamenilor, cine e mai rece, trupurile sau noi – nu știm, nu simțim. Iubire, unde ești, unde te-ai rătăcit în lume? Ești doar un musafir de Paște sau doar un vis?... (După o pauză). Spuneți-mi, poetul mai crede în Petrarca și în iubirea eternă?...

Eu. Da. Ca în propriul său vis. Dar dumneavoastră?

Ea. Eu?... Eu voi spune despre fată. Ea credea și crede în poet și transmiteți-i că-i păstrează iubirea.

Eu (evident, muzică, acorduri până la cer, cer azuriu, stele). Doamne! Ce rugămintă! Ce fericire! Pentru toată viața!

Ea. Ah, asta nu e o rugămintă fericită! E așa de grea – pentru mine, pentru dumneavoastră!...

Ea. Trebuie să-l eliberăm pe Peroțki Andre!

Ea. Întuneric, liniște. Mă lată. Tac.

Știu. E greu. Dar gândiți-vă că acest trup va cădea pe drumul dumneavoastră. Și pe al meu către dumneavoastră. Nici eu, nici dumneavoastră, evident, nu am dorit ca el să vină și să stea între noi. Dar așa s-a întâmplat. Aici a condus programul. Iar acum, Sudba. Iar eu nu pot, nu pot permite ca trupul lui să cadă între noi. El trebuie să se îndepărteze de noi în viață. Veți putea, oare?

Eu. Ce anume?

Ea. Să treceți peste trupul lui spre mine?

Mykola KULIȘ

SONATA „PATETICA”

D r a m ă

Eu (răgușit). O să încerc...

Ea. Ce?...

Eu. Să salvez acest trup.

25.

Merg la familia Peroțki. Ușa e larg deschisă. Pale de vând din stradă sfâșie și răsucesc flăcările lumânărilor, una dintre ele, pe pervaz. Văd spete, șepci, benzi (panglici) roșii, puști, fum. Îl judecă pe Andre. E fără caschetă. Fața-i liniștită, palidă strigă cu voce stinsă.

Odnookij. Cum te cheamă?

Andre. Andrei.

Odnookij. Numele?

Andre. Enen.

Odnookij. Gradul?

Andre. Ofițer în rezervă.

Odnookij. Băieți, întrebați-l mai departe, că văd că minte. Nu pot!

Șapca. De ce te-ai dus în cadeți?

Andre. Am fost mobilizat.

Șapca. Nici eu nu pot!

Kojușok¹. Mantaua e a ta sau ai primit-o?

Andre (ezitând să răspundă). Am primit-o.

Kojușok. Dar cizmele?

Andre. Și cizmele.

Kojușok. Așa cizme se dau unui militar? Nici eu nu pot – așa minte.

Prietenul lui Mykeșin. Pardon! Unde-s epoleții?

Andre. Am umblat fără epoleți.

Prietenul lui Mykeșin. Ce proastă conspirație. Dacă ai fi avut epoleți, poate te-am fi crezut că ești ofițer. Dar așa? Sau poate ești căpitan în suflet sau ai ceva grad înalt de cotrarevoluționar? Hei, băieți, avem de lucru cu el, spuneți pe drept!...

Odnookij. Eu zic (către Andre). Carevasăzică, Andrei, zici? Ofițer? Te-au mobilizat cu forța? Zici că ai fugit? Da! Și de ce nu ai venit la ordinele măicuței noastre revoluții, iar la mama ta ai venit fuga? De ce, de exemplu, Vania Macha nu s-a dus la ordinul contrarevoluției, iar, când l-au prins, sârmanul a zis: „Măsurați-mă cu cea mai mare măsură și îngropați-mă, dar eu n-o să merg!”. Și l-au îngropat! Nu pot să vorbesc mai mult. În inimă-i furtună și lacrimi. Cine vrea să mai zică ceva să zică!

Șapca. Eu o să zic!

Odnookij. Zi!

Șapca. Propun să-l măsurăm cu aceeași măsură cu care ei l-au măsurat pe Vania Macha, cu cea mai mare!

Mykeșa (către Andre). Arată mâinile! (Se uită). Fără bătăături. Mă alătur.

Kojușok (pipăind stofa mantalei). Mă alătur.

Prietenul lui Mykeșa. Iar eu sunt pentru demobilizare (așteptând efectul). Să i se scoată mantaua, cizmele, iar el să fie pecetluit cu ștampilă roșie, fără antract. (Țintește pușca).

Răsculații se dau la o parte.

Odnookij. Mai stai! E în joc soarta acestui om, adică – să supunem la vot: Cine este pentru moarte? (Numără). Cine-i pentru viață? Niciunul!

Andre: Așteptați! Tovarăși! Eu am mers la ei să le fac pagubă.

Tot complexul de judecată: Oho-ho-ho! Pur și simplu, Max Linder².

Andre: M-au trimis la ei.

Sudiba³: Cine?

Andre ezită.

Șapca: Dumnezeu?

Andre: O organizație secretă a revoluționarilor.

Sudiba: Care? Cine poate să garanteze?

Andre ezită din nou.

Eu (ies în față): Eu pot să garantez... Eu depun mărturie pentru faptul că el a fost mobilizat și trimis din partea noastră în comandament la cadeți. El trebuia să ne anunțe ce planuri au, câte arme etc...

Sudiba: De la voi, din partea cui a fost trimis?...

Eu: De la comandamentul revoluționar secret local.

Sudiba: Da’ tu cine ești?

Îi înmânez pachețelul.

(Citește). „Tovarășului Sudiba... Îl trimit la voi pentru legătură pe tovarășul Iuha. Detașamentele muncitorești, alungându-l pe inamic de pe poziții, îl gonesc, iar acum au ieșit pe linie... Hamar”. (Către ai săi). Dați-i drumul!

26.

Eu și cu Andre ieșim în hol. Lângă ușa Marinei, mă întorc spre el:

– Vă rog, poftiți aici!

(Va urma)

Traducere din limba ucraineană de **Mihaela HERBIL**

¹ Cojocel.

² Max Linder (1883-1925) – actor francez de comedie, din epoca filmului mut.

³ Soartă.



Olha KOBYLEANSKA

PĂMÂNT

(Continuare din nr. 39-40)

Myhailo apucă iute coarnele plugului și brăzdarul strălucitor se împlântă atât de adânc în pământ, încât se auzi cum pârâie rădăcinile ierburilor, iar brazdele lungi se așterneau în urmă într-o fâșie groasă, unduind supuse într-o parte. Brăzdarul argintiu tăia pământul negru ca într-o joacă. Uneori se ascundea adânc în țărâna sfărâmicioasă, alteori ieșea sprinten la iveală, strălucind vesel în soarele dimineții, mândru de brazdele lungi și drepte așternute în urmă.

– La toamnă o să te-ajute Sava la treabă, tată! – spuse Myhailo după o clipă lungă de tăcere. – Nu-i prea place lui munca, dar cine altul să te ajute? Trebuie să-l pui la treabă, că prea umblă prin sat. De asta e și îngâmfat! Matale ești prea bun, tată, și Sava știe să tragă spuza pe turta lui de pe urma bunătații dumatle.

– Mă neliniștește Sava, Myhaile!

– Lasă, nu-ți face griji! N-are minte prâslea ăsta al nostru și-i nițel cam îndărătnic, altminteri e băiat bun!

– Dumnezeu știe, numai că zău, câteodată nu-l am deloc¹ la inimă.

– Ei, așa e el, știu eu ce spun! De-ar avea minte, nu și-ar pierde vremea, hoinărind zile întregi cu pușca prin câmp și prin pădure, ci ar sta locului, ar pune și el mâna să muncească pământul ăsta care-l hrănește, așa cum se și cuvine. Și-apoi, îl ascultă pe Hryhorii (Myhailo se rușina să pomenească de Rahira în fața lui taică-său), iar el îl îndeamnă la rele și la tot felul de prostii. Nu demult l-am văzut cum ascundea de mine niște buruieni, cu care voia pesemne să facă niscaiva farmece.

„Ce-ai acolo?” – îl întreb.

„Ce am? Ghici!”

„De unde să știu ce ai?”

„Dacă nu știi, atunci nici nu trebuie să-ți spun!” – zise el. Eu am început să râd.

„Mă, deștept mai ești!” – zic eu, și iarăși râd. Voiam să-i stârnesc râsul, numai că el se încrunta tot mai mult.

„Mă, Sava, – zic –, ai cumva buruieni descântate de la vrăjitoare? Cui vrei să-i faci farmece cu ele? Vrei s-alungi trântorii de la albine? Pentru asta mai ai timp!”

„Vreau să mă scap de cei care-mi stau în cale!” – zice el.

„Măi, măi! – glumesc eu mai departe. – Vrei poate să scapi de martorii nepoftiți atunci când vânezi iepuri? Te-aș sfătui să te lași păgubaș că acuma nu-i voie să vânezi.”

„Eu am voie!”

„Sava, frate! – zic eu, fără să mai râd. – Ce te-ai posomorât așa?”

„Mai bine te-ai îngriji cum o să-ți fie ție la armată, nu de mine!” – a mormăit el.

„O să mă îngrijesc, când o să fiu acolo! – zic. – Dar tu lasă-te de farmece, că naiba știe ce mai iese din asta. Cu buruieni descântate, fie de bine, fie de rău, se cade să umble numai femeile, ori vrăjitoarele, nu un flăcău. Mai bine ia hârlețul și sapă pământul din jurul merilor ăia de lângă bordei, să răsuflă pământul de la rădăcină, ca să înflorească și să rodească. Uite, eu i-am săpat în fiecare an la rădăcină și lipovenii n-au trecut niciodată degeaba pe lângă bordei. Hai, Sava, du-te!”

„Ce folos am eu din asta?” – s-a îmbufnat el.

„Tu? Măi, măi, iar te arăți mintos nevoie mare, că nici o babă nu te-ar blagoslovi pentru ce-ai spus! Ce folos are albina – vorba tatei² – că strânge miere? Ce folos are pământul că rodește și ne hrănește pe noi toți? Ce folos au tata și mama că ne au pe noi doi și ne poartă de grijă? Ce? – te întreb. – Așa a dat Dumnezeu

și așa trebuie să fie! Tu ia aminte cum le fac eu pe toate, ca să faci și tu la fel, încât bătrânii să fie mulțumiți și să nu-mi ducă dorul. Așa o să fie mai bine pentru tine.”

El tăcea.

„Sava!” – zic.

El s-a întors cu spatele la mine, ducându-și ochii de la buruienile alea la picioarele mele.

„– Sava! Dă-mi mie, – zic –, buruienile. Mi-e rușine pentru tine că le ții în mână!”

Iar el – gândește-te și matale, tată – a făcut prin aer cu mână asupra bordeiului așa ca un cerc și iute ca fulgerul, apoi a scuipat de trei ori înainte, mi-a aruncat buruienile la picioare și a fugit.

„– Măi, nerodule! – i-am strigat eu, mâniat, din urmă. – De data asta te iert pentru vrăjile astea băbești, dar a doua oară n-o să-ți fie moale!”

– Că eu, tată, – urmă Myhailo puțin tulburat, – nu vreau să pun mâna și să-l bat. Nu vreau să-și aducă aminte de mine cu vorbe rele, atunci când m-oi duce de acasă. Și apoi, mi-e drag și mi-e milă să-l lovesc. Numai că văd, tată, văd bine că alții îl ațâță.

– Că-l ațâță, e limpede, dar bătaia nu ajută la toate! – rosti bătrânul îngândurat. – Mama tot mă pisează să-l bat, și eu nu mă pot hotărî. Îmi tot spun că o să-i vină mintea la cap. E crud, asta-i nenorocirea. N-are minte! Cu omul e ca și cu grânele. Într-un loc se coace bobul mai repede, într-altul mai târziu. Unuia îi vine mintea la cap mai repede, altuia mai târziu.

– Așa e! – întări Myhailo plin de respect. Apoi vorbiră despre pământ și cum o să fie după ce Myhailo va pleca la armată.

– Dacă o să vă vină greu, atunci vindeți juncanii, îl sfătuia Myhailo. – Vitei trebuie să-i porți de grijă zi și noapte, și matale o să ai destule pe cap, chiar dacă s-o strădui și Sava să-ți fie de ajutor. Că Slava Domnului, la noi ai lângă ce te strădui. Vinde-i și pune banii bine, iar când mă întorc eu o să cumpărăm alții.

– Nu fac eu una ca asta! – se împotrivi Ivonika. – Și dacă aș face-o la adică, aș cumpăra îndată alții în loc și i-aș îngriji ca pe ochii din cap, că și ei ar fi tot ai tăi, ca și ăștia, băiatul tatei. Când ai să te întorci din armată ai să ți-i iei. Să îți aducă ei lada și zestrea nevastei acasă, dacă o da Dumnezeu s-ajung clipa când o să te însori; că așa m-am gândit, să ți-i dau ție. Să-ți începi temeiul cu ei, iar mai apoi, când ai scoate-o la capăt cu celelalte, să-i vinzi și să cumperi alții tineri în loc. Sunt taman buni pentru început. Tot ce-am arat și-am semănat în urma lor mi-a mers tot în plin.

Myhailo se simți parcă cuprins de flăcări. Vorbele bătrânului îi stârniră în suflet un simțământ de rușine și totodată de frică. Bătrânul se gândea la o noră bogată, de bună seamă, de vreme ce pomenea despre zestrea nevastei, și el avea cu totul alte gânduri ...

Abătu gândurile lui tată-său de pe acest făgaș, întrebându-l ceva despre sămânță și se bucură nespus văzându-l pe Onufrii, care venea spre ei de-a dreptul peste câmp. Onufrii era un bătrân pădurar al boierului, care locuia lângă o pădurice a acestuia, unde-și avea pământul și căsuța lui; grija lui era să păzească pădurile boierului și câteodată să-l fure el singur mai bine.

Oamenii din sat îl porecliseră „tontălău”, cu toate că el nu era decât unul cu capul doldora de minciuni. Fusese în campania anului '59³, slujise doisprezece ani în armată și povestea oricui, până și copiilor, pățaniile trăite de el în vremurile acelea eroice. În timp ce povestea, îi plăcea să arunce din când în când câte un cuvânt italianesc, fără nicio legătură cu ceea ce spunea, numai așa, de frumusețe. Însira pe nerăsuflăte numele eroilor militari mai însemnați din acea campanie și cu asta închidea gura celor care îndrăzneau câteodată să pună la îndoială adevărul istorisirilor lui.

Amintirile despre anii petrecuți în armată îl schimbau cu desăvârșire și se părea că el abia acum își dădea seama de toată măreția, frumusețea și gloria acelor timpuri, și asta îl pasiona. Orice întâmplare, fie cât de mărunță, o înflorea de te cruceai, vorbea ca un poet și mințea, crezând singur cu sfințenie în cele ce spunea. În timp ce povestea, apuca ce-i cădea sub mână: hârleț, greblă, mătură – orice putea să-i slujească drept pușcă – și, turuindu-și pățaniile de necrezut, vântura încoace și încolo pușca-i închipuită pe sub nasul ascultătorilor. În asemenea clipe avea un aer atât de serios, încât ascultătorii, care râdeau să se prăpădească, deveneau și ei serioși, lăsându-se robiți de însuflețirea lui. Vara, când

dădea roată pădurii, să-și facă datoria, își agăța de gât o stropitoare și bătea în ea ca într-o tobă, de răsuna pădurea, iar el se bucura ca un copil.

Era însurat, avusese o fată și doi băieți. Unul dintre băieți fusese hoț și, odată, când furase niște cai, pierise înecat; celălalt, tâmp din naștere, stătea pe lângă taică-său, acasă. Pe fată o iubea cel mai mult, se mândrea cu ea și, pesemne că din mândrie, sfătuia pe orice flăcău să o ia de nevastă și pe orice gospodar la casa lui să o ia de gospodină.

– Nu care cumva să crezi că seamănă cu nevestă-mea! – zicea el. – Fata seamănă cu mine și cine o s-o ia de nevastă are să-mi poarte veșnic recunoștință! Ce, nu-s eu bun gospodar? Am tot ce-mi trebuie.

Și, într-adevăr, în grădinița lui găseai „de toate”. Avea poame, legume din cele mai de soi, zmeură, fragi, căpșune și multe altele pe care le află într-o livadă ca lumea. Avea un strat cu ardei, cum nici primarul nu avea în grădina lui, după cum se lăuda el. În tinerețe fusese ajutor de grădinar la un boier



¹ Cf. M. Gafton și E. Mihaiciuk – *de loc*

² Cf. M. Gafton și E. Mihaiciuk – *tatii*

³ Este vorba de războiul austro-italo-francez din 1859 în care Austria a fost înfrântă.

din Moldova și învățase să îngrijească pomii⁴. Mai avea și un mic iaz cu pește. Tot ce creștea în grădina lui purta numele de *Kaiser*, nume menit să arate o obârșie aleasă, nobilă. „Mere Kaiser, pere Kaiser, ardei Kaiser”, – bolborosea el, recomandându-le parcă privitorilor. Lângă casă avea un bordei, ca și Ivonika la câmp, numai mult mai mic. Acolo stătea cu desfătare, vara, iar iarna adăpostea albinele. Era superstițios, dar nu ca Ivonika. Când se oprea lângă stupi, comanda cât îl ținea gura, ca unor soldați, și era încredințat că ele îl înțeleg și îl ascultă.

Cea mai solemnă clipă pentru el era totuși aceea, când scotea la iveală ordinul de lăsare la vatră și-l arăta oaspeților. Nu pierdea niciodată prilejul să se mândrească cu actul ăsta. Îl arăta oricui îi trecea pragul, fie străin, fie vreun cunoscut venit cu vreo treabă la el. Într-o asemenea împrejurare spunea:

– Mai stați un pic, vă rog! Vreau să vă mai arăt ceva!

Scotea dintr-o cutie de culoare ciorii⁵ o foaie mare de hârtie, întunecată de slin, de mult ce umblase cu ea și, despăturind-o cu un aer de neobișnuită seriozitate sub ochii oaspetelui, întreba:

– Ei, ce mai zici? Ai?

Cum se brodiseră că nimeni din sat nu se putea fâli cu așa ceva, el se mândrea cu hârtia asta de te umfla și râsul, plimbându-și degetul pe ea ca pe un hrisov strămoșesc. Apoi poftea oaspetele să se așeze pe lavița de tei de lângă perete, lungă dintr-un colț în altul al odăii – despre ea zicea că o are moștenire de la bunicu-său – și îl cinstea cu miere. Când avea oaspete pe cineva din casa boierului, țopăia în jurul lui ca un vrăbțoi (era tare slab și uscățiv), spunând într-una: „Mâncați, vă rog; eu știu cum trebuie să te porți cu boierii. Eu am fost la Viena, în Italia și la Iași. Eu nu-s un țăran prost de pe-aici!”. Iar către țărani zicea: „Mănâncă, mănâncă, nu te rușina! Eu știu că ești un țăran prost și n-ai văzut ce am văzut eu. Eu am fost la Viena, în Italia, la Iași!”.

Se dădea în vânt după rachiou și, fiindcă era bolnăvicios din fire și nu prea avea poftă de mâncare, se convinsese singur că el nu poate mânca decât după ce a tras o dușcă bună. Din când în când își trimitea nevasta după rachiou și, cum nici ea nu era împotriva băuturii binefăcătoare, îi îndeplinea bucuroasă dorința, ducându-se cu dragă inimă să-i aducă leacul de la Mendel, deși casa lor era departe de cârciuma din Hoppleaș.

Astăzi, nevastă-sa nu avea vreme, că îi dăduse ceva de făcut în grădină, așa că o pornise chiar el spre cârciumă lui Mendel. Afară de asta, voia să se abată pe la boier cu o treabă și să mai schimbe și el o vorbă cu cineva, ca să afle noutățile din sat.

⁴ Cf. M. Gafton și E. Mihaiciuc – *grădina* ⁵ Cf. M. Gafton și E. Mihaiciuc – *cioare*

Îi recunosc de departe pe Ivonika și pe feciorul-său și le dădu binețe în felul lui obișnuit, adică ridică amândouă mâinile în sus, ca un sălbatic, și strigă cât îl ținea gura:

– Hei-he-ei! Doamne-ajută!

Și începu să râdă.

Când ajunse aproape de ei, ridică mâna dreaptă în sus, ca un proroc, apoi o lăsa încet și fără pic de blândețe pe creștetul băiatului, de parcă ar fi fost un bulgăre de pământ, și zise:

– Ești cătană. Am aflat vestea, – și adăugă îndată: – Tii, ce de urlete o să fie la toamnă, ce de bocete!

Râse din nou și fața lui bună și grozav de uscățivă deveni plăcută, atrăgătoare.

– Altfel nu se poate să fie și noi trebuie să le răbdăm pe toate, dacă asta-i vrerea Celui de Sus! – rosti Ivonika cu evlavie. – Stai oleacă și spune-mi și mie ce mai e nou. Cum îți merg albinele?

– Albinele? A, bine! Le-am îngrijit cum se cuvine și-o duc mai bine decât mine. De mi-ar fi și mie dulce cum le e lor! Mă simt vlăguit, ca mâine o să mor.

– Ei, bade! – se amestecă în vorbă Myhailo. – Dumnezeu ne numără zilele, nouă nu ne rămâne decât să trăim.

– Și să muncim ... – încheie Ivonika. – Uite, am ieșit azi la arat, și slavă Domnului, treaba merge. Poate o s-avem o vară bună anul ăsta. Când primăvara se ară bine, e semn de an bun.

– Pe pământul boierului unul a început să are încă de săptămâna trecută, – aruncă Onufrii. – Dar pesemne că nu se ară bine, fiindcă văd că n-a isprăvit.

– Păi de, pământul era fără viață. Am văzut și eu! – zise Ivonika. – Până ce Sfântul Dumnezeu nu ușurează pământul, n-ai ce începe. Înainte de Buna Vestire n-ai ce începe. Mai e timp, numai s-avem vreme frumoasă.

– Așa! – îi dădu dreptate Onufrii, apoi se uită în jur, se așeză pe pământ, cu picioarele ghemuite cruce sub el, scoase din șerpar tutunul și luleaua și se porni să pufăie.

Ivonika și Myhailo se așezară și ei să-și prindă inima cu o îmbucătură. Boilor le puseră dinainte un braț de fân parfumat...

(Va urma)

Adaptare de **Natalia BURDUJA**
Ilustrații de **Serhii ADAMOVYCI**

Tezaur literar (Literaturna skarbnycika)

POVEȘTI UCRAINE

BOGATUL ȘI BĂIATUL DIN SATUL DEȘTEPTĂCIUNEA

În sâmbăta Paștelui, un băiat sărac se întorcea de la oraș. A mers el cât a mers și l-a ajuns din urmă un om bogat cu carul plin de saci cu grâu.

– De unde vii, boierule? – l-a întrebat el.

Bogatului i-a plăcut că băiatul l-a numit boier.

– Am fost la târg să vând grâu, – a zis el. – Da’ n-am găsit cumpărători. Iar pe tine, băiete, te-or durea picioarele, așa-i? Hai, urcă în car.

Băiatul a urcat, iar bogatul îl întreabă:

– De unde ești, băiete?

– Din satul Deșteptăciunea, – răspunse băiatul.

– Nu cumva la voi oamenii îs atât de deștepți, că satul se cheamă Deșteptăciunea? – râse bogatul.

– Deșteptăciunea o păstrează pentru ei. N-o dau proștilor, că proștii n-ar ști ce să facă cu ea.

– În cazul ăsta, și tu oi fi deștept.

– Deștept ori ba, da’ câtă minte am îmi ajunge.

Au mai mers ei și au ajuns la un râu pe care trebuia să-l treacă. Dar când au ajuns la mijlocul râului, bogatul opri boii și zise:

– Pentru că ești din Deșteptăciunea, acumă dă-te jos din car și să te treacă mintea ta pe malul celălalt.



– Boierule, dacă tot trebuie să cobor, te rog să-mi dai voie să merg pe oiște și să cobor printre boi.

Bogatul i-a dat voie. Iar băiatul înaintă pe oiște, ajunse în față, scoase opritoarea de la jug, încălecă pe un bou și zise:

– Rămâi sănătos, boierule. Îți mulțumesc pentru bou.

Bogatul începu să-l roage:

– Măi băiete, cum să trec eu râul cu un singur bou? Eu am glumit cu tine. Întoarce-te să mergem împreună. La noapte o să dormi la noi și o să te ospătăm.

Băiatul s-a întors, a înjugat boul și au plecat mai departe. Acasă, femeia i-a dat bărbatului ei să mănânce, iar pe băiat l-a culcat pe prichici flămând.

Noaptea, bogatul n-avea somn.

– Măi băiete, – zice el, – tu aseară n-ai mâncat și ți-o fi foasme.

– N-am mâncat, – îi răspunde băiatul. – Dar o să mă sature mintea.

Bogatul ațipi puțin, apoi întreabă:

– Cine-i acuma primar la Deșteptăciunea?

– Fusesse domnul Opincărescu, – răspunse băiatul. – Dar l-au dat jos și l-au ales pe domnul Cizmărescu. I-au dat și ajutoare: pe domnul Pâinescu și pe domnul Gâscărescu.

Bogatul nu auzise de acei domni, dar se apucă să se laude:

– Pe domnii Pâinescu și Gâscărescu îi știu foarte bine. Sunt vechii mei prieteni.

– Prietenii dumitale, domnii Pâinescu și Gâscărescu s-au mutat în Trăistărești, – povestea băiatul. – Iar în locul lor, acum e domnul Opincărescu.

Bogatul se căznea să-și aducă aminte cine o fi acel domn Opincărescu, dar nu-și aducea aminte și a adormit.

Când s-a trezit dimineața, a văzut că băiatul din Deșteptăciunea nu mai era. Odată cu băiatul, i-au dispărut și cizmele, pe care voia să le încălze de Paști.

– Ai să te duci, nevastă, singură la biserică și ai să duci pasca și găscă friptă ca să fie sfințite, că mie mi-au dispărut cizmele.

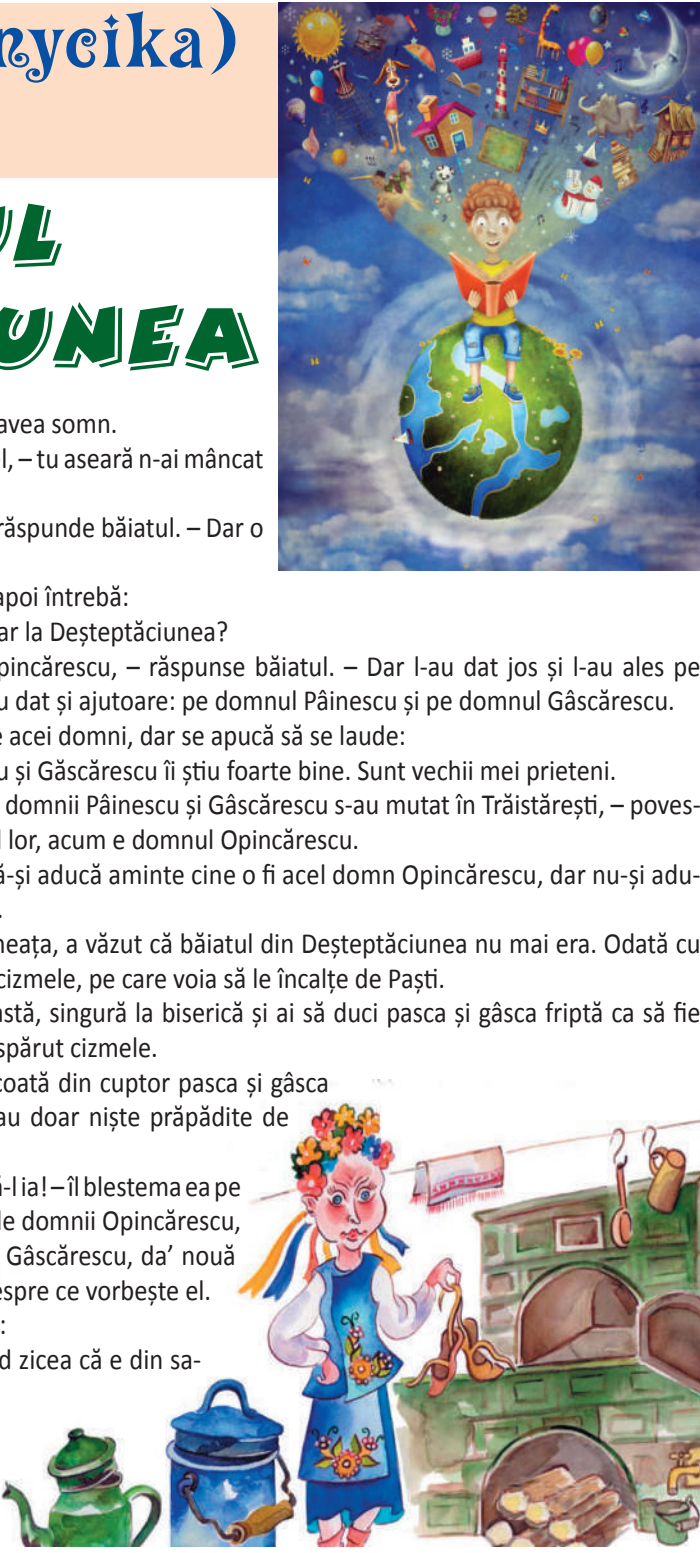
S-a dus femeia să scoată din cuptor pasca și găscă friptă, dar în cuptor erau doar niște prăpădite de opinci peticite.

– Da’ lua-l-ar naiba să-l ia! – îl blestema ea pe băiat. – Ne tot zicea el de domnii Opincărescu, Cizmărescu, Pâinescu și Gâscărescu, da’ nouă nu ne dădea prin cap despre ce vorbește el.

Iar bogatul bombăni:

– Avea dreptate când zicea că e din satul Deșteptăciunea...

Traducere din limba ucraineană de **Corneliu IROD**



(Continuare din nr. 39-40)

16

O țineam înainte – trăgănat și încet;
Sălbatica-i forță, în sfârșit, conteni,
Obosit, vlăguit, o slabă spumă curgea din gura lui,
Se târa cu greu calul.
Un biet copil ar fi putut
Să-l mâne-atunci.
Dar prea puțin îmi folosea.
Eram legat. Și măcar și slobod,
Mi-ar fi lipsit toată puterea.
Am dat să-mi rup legăturile,
Dar în zadar, căci n-am făcut decât
Să le strâng și mai tare,
Și-am părăsit acea încercare, ce-mi mărea durerea,
Și goana-amețitoare avea curând să se sfârșească,
Dar tot nu prevedeam niciun fel de scăpare,
Câteva raze luminoase-au vestit ivirea soarelui,
Dar cât de încet, Doamne, apăru!
Credeam că prin acoperiș de neguri sure-n zori
Ziua nu ar mai putea răzbate.
Căci mult a trecut până se risipi noaptea,
Cât de multă vreme trecu,
Până când astrul zilei răsfăța cu para-i de purpură
Tot răsăritul și stinse clipitul stelelor,
Iar din înălțimea jețului său adânc,
Umplu tot pământul cu slava măreței sale lumini.

17

Soarele era sus și-mprăștia norul de aburi,
Așternut peste fața acelor singuratic locuri.
Întinse-n jur, în spate și în față –
La ce-mi slujea că trecusem
Șes, codru, apă? Nici urmă de om,
De copită, pas de călător
Pe acel pământ sălbatic;
Nici semn de muncă, niciun acoperiș;
Chiar aerul însuși era mut;
Niciun bâzâit de insectă cu cornu-i mic
Sau glas de pasăre-n zbor
Nu se ridica din iarbă sau din tufe.
Suflând din greu,
Ca și când era gata să-și dea duhul,
Bietul dobitoc obosit mai merse câteva verste,
Și tot eram – sau mi se părea – singuri.
În sfârșit, pe când a mai străbătut un pas-doi,
Îmi păru că aud nechezat de cal,
Din niște brazi negri sosit.
Oare era vântul care șuiera prin crengi?
Nu, nu, căci iată dinspre pădure se pornește
O herghelie întreagă;
Văd cum se apropie de noi,
Văd un escadron înaintând!
Am dat să strig – buzele erau însă mute.
O mulțime de cai în galop.
Dar unde-s cei care-i păzesc?
O mie de cai și niciun călăreț!
Cu coamele-n vânt, cu nările largi,
Cu botul încă nesângerat de zăbală și de frâu,
Cu picioarele ușoare, neatins de potcoavă,
Și a căror crupe n-au simțit biciul vreodată
Și nici colț de pinten.
O mie de cai sălbatici, slobozi,
Ca valurile ce se împletesc pe mare,
Suind grămadă cu tunet,
De parcă s-ar fi bucurat să ne vadă.
Această priveliște dă putere din nou
Picioarelor bidiviului meu,
Grăbind o clipă clătinatul pas,
Și printr-un slab și surd nechezat,
Le răspunde și apoi cade.
Întins la pământ, i se întunecă ochii,
Mădularele nu i se mai mișcau,
Își dă cu greu cea de pe urmă suflare –

Cel dintâi și cel de pe urmă drum și l-a împlinit!
Tovarășii lui se apropie – îl văd căzut
Și pe mine prins de spinarea lui
Cu o sută de legături pline de sânge.
Se opresc și se sperie, adulfecă aerul,
Aleargă încoace și-ncolo o clipă,
Se-apropie, pleacă iar, rotindu-se mult,
Apoi se trag deodată, sărind înapoi,
Urmând un mare armăsar negru,
Care părea a fi patriarhul acelei herghelii,
Fără un pic de fir alb
Pe trupu-i păros.
Fornăie, fac spume, nechează și,
Fără veste, printr-o firească mișcare, fug în pădure,
Din instinct față de ochiul omenesc.
M-au lăsat acolo-n deznădejdea mea,
Legat de trupul mort
Al tovarășului meu de nenorocire,
Întins sub mine fără viață,
Nemaisimțind ceva greu,
De care nu-l puteam ușura,

George Gordon BYRON

MAZEPA



Louis Boulanger, *Moartea calului lui Mazepe*, 1839

Nici pe el și nici pe mine. Zăceam acolo,
Eu, cel ce trăgea să moară deasupra celui mort!
Nu mai aveam vreo nădejde
Să apuc o altă zi,
Eram fără acoperiș și fără pază.

18

Înlănțuit din zori până-n apus,
Numărând cu durere ceasurile încet,
Numai cu atâta viață, cât îmi trebuia să văd,
Coborând asupră-mi cel din urmă soare,
Într-acea încredințare deznădăduită,
Care face ca, în sfârșit, să ne supunem
La ceea ce altă dată ne-ar părea
Cel mai rău și de pe urmă necaz,
Soartă de care nu poate cineva scăpa,
Adevărata facere de bine, sosind târziu,
Nu-i mai puțin scumpă.
Însă, văzându-ne că ne temem
Și fugim cu atâta osârdie,
Acel ceas de agonie
S-ar crede că el este o primejdie,
De care am putea scăpa prin înțelepciunea noastră.
Câteodată îl dorim,
Câteodată îl cerem de la un fier,
Al cărui vârful mâna noastră îl întoarce spre noi înșine,
Cu toate că-i o tămaduire slută și grozavă,
Măcar la chinurile cele mai nesuferite,
Așadar, sub nici un cuvânt nu-i priincios.

De mirare e că, fii ai plăcerii,
Care în desfătări și serbări au avut prisos
De frumusețe, bucate, băuturi și bogății,
Aceia mor liniștit, mult mai lin decât cel,
Care a avut necazuri și ticăloșie,
Pentru a sa mărinimie.
Pentru că cel care a gustat pururi din orice
Este frumos și nou,
Nu mai are de nădăduit nimic
Și nici nu-i pare rău de ceva;
Și, afară de un gând slab despre viitor,
El nu are de ce să se scârbească
Sau să se turbure.
Dar nenorocitul nădăduiește-ntruna
Să vadă sfârșitul ticăloșiilor lui,
Iar moartea, pe care ar trebui
S-o îmbrățișeze ca pe o prietenă,
I se pare lui, dimpotrivă, că a sosit înadins
Pentru a-i răpi așteptata răsplătire,
Pomul noului său Paradis.
Măine ar fi putut dobândi totul,
Ar fi scăpat din toate necazurile
Și s-ar fi ridicat din prăpăd;
Măine ar fi fost a multor zile cea dintâi,
În care n-ar mai fi plâns sau blestemat,
În care printre lacrimi ar fi strălucit
Începutul multor ani de fericire,
Răsplătire a multor ceasuri de durere;
Măine ar fi avut puterea în mână,
Ar fi putut porunci, pedepsi și-ar scăpa pe alții,
Drept e ca acea zi de mâine
Să lumineze numai mormântul lui?

19

Soarele scădea, iar eu tot zăceam,
Înlănțuit de acel trup țeapăn de gheață,
Am crezut că împreună vom hrăni acolo țărâna,
Și ochii înnegurați visau o veșnică închidere;
Nici o nădejde de scăpare nu mai apăru,
Am ridicat la cer cea de pe urmă a mea cântare
Și-ntre mine și soare
Am văzut vâslind nerăbdător un corb,
Care abia aștepta să pierim amândoi,
Ca să-și înceapă slăvitul prânz;
Zbura, se lăsa și iar se înălța,
De fiecare dată mai aproape.
I-am văzut aripa în amurg
O dată atât de aproape, încât
L-aș fi putut lovi, dar n-am avut putere;
Însă ușoara mișcare a mâinii,
Împrăștierea de puțin nisip
Și slabul sunet abia ieșit din gât-mi sec
– Care nu s-ar fi putut numi glas de om –,
Toate acestea în sfârșit îl speriară.
Nu mai știu ce-a urmat; cel de pe urmă vis
Amintit este o oarecare stea plină de frumusețe,
Deasupra mea, pe care o fixam cu ochi întunecați,
O vedeam cum strălucea departe,
Apoi mi-am revenit în simțirea rece,
Grea și suferitoare a minții mele,
Căreia îi urma din nou liniștea morții.
Și după-aceea, din nou am respirat puțin,
Un tremur scurt, o scurtă odihnă,
O slăbiciune rece îmi pătrunse inima,
Și scânteii aprinse îmi alergau prin cap,
O cătare, o răsărire, o smucire de durere,
Un oftat și nimic mai mult.

(Va urma)

Traducere în limba română
de **Costache NEGRI**

Versificare și diortosire
de **Ignatie GRECU**